

OZLJEDA KOMUNALNOG RADNIKA NA ODLAGALIŠTU OTPADA

Prilikom obavljanja poslova pripreme za istovar biootpada iz kontejnera na kamionu, ozlijeđen je radnik A.A., zaposlen kod poslodavca Y.Y. Ozljeđda se dogodila kao posljedica odrona na odlagalištu otpada. Analiza ovog događaja temelji se na nalazu nadležnog inspektora rada za nadzor u području zaštite na radu, Državnog inspektorata, koji je obavio očevid na mjestu događaja i poduzeo propisane inspeksijske mjere kako bi se spriječilo ponavljanje ovakvog ili sličnog događaja.

OPIS DOGAĐAJA

Radnici B.B., kao vozač te A.A., kao komunalni radnik krenuli su kamionom iz sjedišta poslodavca Y.Y., natovarili kontejner s biootpadom na dogovorenoj lokaciji i krenuli do odlagališta. Vozač je zaustavio kamion okomito, kabinom suprotno od odlagališta. Radnik A.A. izišao je iz kamiona i pripremao je kontejner biootpada za istovar. Neposredno nakon istovara sadržaja kontejnera, odronio se dio odlagališta otpada, zbog čega je radnik A.A. počeo bježati prema vozačkim vratima kamiona. Vozač B.B. otvorio je vrata kamiona, u kojemu je do tada sjedio, izišao iz kamiona, čuo šum i buku, pogledao prema odlagalištu i vidio da je odron

već bio na platou te je potrčao prema obližnjem zidu. No, zbog siline urušavajućeg otpada, koji se kretao, dohvatio ga je za noge i izbacio na cestu pokraj kamiona, koji je odguran oko 5-6 metara. Prije nego ga je dohvatio urušavajući otpad, vidio je kako je radnik A.A. nestao u otpadu. Kasnije ga je vidio na cesti, bio je teško ozlijeđen jer mu je amputirana lijeva ruka. Ozlijeđenom radniku pružena je prva pomoć te je odvezen vozilom hitne pomoći u bolnicu.

Odron odlagališta otpada dogodio se i mjesec dana prije navedenog događaja, na drugom dijelu odlagališta, kada nije bilo ozlijeđenih radnika.

Slika 1. Odron odlagališta

Slika 2. Mjesto ozljede

ODLAGALIŠTE OTPADA

Odlaganje otpada propisano je odredbama Zakona o gospodarenju otpadom (N.N., br. 84/21., 142/23., dalje u tekstu: ZGO) i važećih propisa donesenih na temelju navedenog zakona.

Odlagalište otpada je građevina namijenjena odlaganju otpada na površinu ili pod zemlju odnosno podzemno odlagalište.

Osoba kojoj se dopušta obavljanje djelatnosti uporabe, odnosno zbrinjavanja otpada, određuje se dozvolom za gospodarenje otpadom u skladu sa ZGO-om, a osoba koja upravlja odlagalištem je pravna ili fizička osoba - obrtnik koja upravlja odlagalištem i koja je odgovorna za odlagalište.

Ispunjavanje uvjeta za obavljanje postupka gospodarenja otpadom s pripadajućim tehnološkim procesima, opisom izvođenja tehnoloških procesa kao funkcionalno tehnološke cjeline materijalnog toka otpada na lokaciji gospodarenja otpadom, dokazuje se Elaboratom gospodarenja otpadom, skupom međusobno usklađenih dokumenata i nacрта, koji je sastavni dio dozvole za gospodarenje otpadom i koji mora biti izrađen u skladu s ZGO-om i propisima koji su doneseni na temelju ZGO-a.

Pravilnikom o odlagalištima otpada (N.N., br. 4/23., dalje u tekstu: Pravilnik) propisuju se kriteriji

za prihvata otpada na odlagalište, granične vrijednosti emisija u okoliš kod odlaganja otpada, uvjeti i mjere u svezi s planiranjem, gradnjom, radom i zatvaranjem odlagališta te postupanjem nakon njihova zatvaranja. Nadalje, Pravilnikom se propisuju način utvrđivanja količine odloženog otpada na odlagalištu, način određivanja udjela biorazgradivog komunalnog otpada u komunalnom otpadu te uvjeti za prethodnu obradu otpada prije odlaganja kao i vrste otpada koje ne ispunjavaju kriterije za prihvata otpada na odlagališta kako bi se ostvario prelazak na kružno gospodarstvo i osiguralo postupno smanjenje odlaganja otpada, posebno otpada koji je pogodan za recikliranje ili drugi postupak uporabe, spriječili ili u što većoj mjeri smanjili štetni učinci na okoliš, posebice u pogledu onečišćenja površinskih voda, podzemnih voda, tla i zraka, kao i na globalni okoliš, uključujući efekt staklenika, kao i sve opasnosti za zdravlje ljudi do kojih bi moglo doći zbog odlaganja otpada tijekom cijelog vijeka trajanja odlagališta. Sastavni dio pravilnika su i postupci kontrole i nadzora tijekom aktivnog korištenja i naknadnog održavanja odlagališta.

„Metoda odlaganja otpada u tijelo odlagališta mora jamčiti sigurnost osoblja odlagališta i ne smije ugrožavati sustav brtvljenja odlagališnog dna, stabilnost tijela odlagališta ili drugih tehničkih objekata odlagališta“.

U skladu s odredbama Pravilnika, u prilogu Elaborata gospodarenjem otpada moraju se nalaziti mjere za sprečavanje nesreća iz plana za nepredviđene okolnosti nastalim zbog požara, eksplozija, izlivanja opasnih tvari, prirodnih nepogoda, dostizanja kritične razine podzemnih voda, **narušavanja stabilnosti građevine odlagališta** te ograničenje njihovih posljedica.

Dalje, osobi koja upravlja odlagalištem dopušteno je odlagati otpad na odlagalištu otpada ako posjeduje dozvolu za gospodarenje otpadom za postupak odlaganja otpada za vrste otpada određene tom dozvolom. Osoba koja upravlja odlagalištem obvezna je imenovati odgovornu osobu za gospodarenje otpadom koja je tehnički osposobljena za upravljanje odlagalištem i koja je odgovorna za prihvata otpada na odlagalište i provjeru sukladnosti te koja mora biti prisutna na odlagalištu prilikom prihvata otpada na odlaganje. Odgovornoj osobi za gospodarenje otpadom i zaposlenim osobama koje rade na odlagalištu mora se osigurati

odgovarajuća stručna izobrazba kako bi se osiguralo da se svi postupci na odlagalištu izvode u skladu s propisima. Odlaganje otpada na odlagalištu može se dopustiti samo ako odlagalište ispunjava uvjete iz Pravilnika.

Osoba koja upravlja odlagalištem obvezna je provoditi program nadzora, mjerenja i kontrole u skladu s odredbama i priložima Pravilnika.

„Odlaganje otpada na odlagalište provodi se tako da se osigura stabilnost otpadne mase i pratnih struktura posebno u pogledu izbjegavanja klizišta“.

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.

Uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 18. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.; dalje u tekstu: ZZR), procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nadalje, obavezan je na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprečavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu.

Poslodavac je obavezan na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprečavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu, obolijevanja od profesionalne bolesti ili bolesti u vezi s radom te kako bi na svim stupnjevima organizacije rada i upravljanja osigurao bolju razinu zaštite na radu.

Propusti učinjeni u postupku procjene rizika (npr. propust uočavanja vjerojatnosti nastanka opasnog ili štetnog događaja na radu ili u vezi s ra-

dom, pogrešna procjena štetnosti događaja, odnosno podcjenjivanje njegove štetne posljedice i sl.) ne oslobađaju poslodavca obveza i odgovornosti u vezi sa zaštitom na radu.

Procjena rizika se, u skladu s odredbom članka 2. Pravilnika o izradi procjene rizika (N.N., br. 112/14. i 129/19.), provodi za sve poslove koje za njega obavljaju radnici i osobe na radu (poslovi na odlagalištu otpada) te mora odgovarati postojećim opasnostima, štetnostima i naporima. Postupak se sastoji od prikupljanja podataka na mjestu rada, analize i procjene prikupljenih podataka što uključuje: utvrđivanje opasnosti, štetnosti i napora, procjenjivanje opasnosti, štetnosti i napora te utvrđivanje mjera za uklanjanje odnosno smanjivanje opasnosti, štetnosti odnosno napora. Uz navedeno, pri procjenjivanju rizika moraju se uvažiti provedbeni propisi iz zaštite na radu (kao što su propisi za radnu opremu, osposobljavanje radnika za rad na siguran način, sigurnost strojeva).

Poslodavac je, na temelju odredbi članka 19. ZZR-a, odgovoran za organiziranje i provođenje zaštite na radu radnika u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim postupcima i odgovoran je za organiziranje i provođenje zaštite na radu, neovisno o tome je li u tu svrhu zaposlio jednog ili više stručnjaka zaštite na radu ili je obavljanje poslova zaštite na radu ugovorio s osobom ovlaštenom za obavljanje tih poslova.

Nadalje, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način, obavijestiti ga o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), objasniti mu i osposobiti ga za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom te u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika.

Osposobljavanje radnika provodi se, u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.), prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika i mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja.

Odredbom članka 41. stavak 1. i 2. ZZR-a propisano je da je poslodavac obavezan osigurati da su mjesta rada koja se koriste u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu i obavezan je prestati s radom u građevinama namijenjenima za rad na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost za sigurnost i zdravlje radnika.

Poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 44. planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.

POVREDA PROPISA

Očevid navedenog događaja obavio je inspektor rada za nadzor u području zaštite na radu u suradnji s djelatnicima policije. Inspekcijskim nadzorom utvrđene su bitne činjenice o mjestu događaja kao i nedostaci koji su pridonijeli stradavanju radnika. Poslodavac Y.Y. počinio je niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, od kojih navodimo sljedeće:

1. Poslodavac je nakon prethodnog odrona dijela odlagališta propustio uočiti povećanje vjerojatnosti nastanka štetnog događaja na radu, odrona materijala te je time pogrešno procijenio štetnosti događaja, odnosno podcijenio je njegove štetne posljedice. Na temelju utvrđenih činjenica poslodavac nije, uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, u potpunosti procijenio rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, radni okoliš, tehnologiju, fizikalne štetnosti, uređenje mjesta rada, organizaciju procesa rada, i druge rizike koji su prisutni zbog sprečavanja ili smanjenja rizika za život i zdravlje radnika te posljedično nije primijenio mjere za smanjenje opasnosti od pada materijala na radnike.
2. Nije, u skladu s odredbama članka 41. ZZR-a, osigurao da su mjesta rada koja se kori-

ste u svakom trenutku sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu i bio je obavezan prestati s radom u građevinama namijenjenima za rad na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost za sigurnost i zdravlje radnika.

3. Nije, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirao, pripremio i provodio radne postupke tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor rada je na temelju ovlasti iz odredbe članka 70. stavak 1. Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 115/18., 117/21., 67/23., 155/23., dalje u tekstu: ZDI), kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijskom nadzoru, kojim je poslodavcu Y.Y. u skladu s odredbom članka 91. stavak 1., točka 1. ZZR-a, zabranio korištenje dijela odlagališta na kojima postoji opasnost od odrona dok se ne osiguraju sigurni uvjeti za rad, u skladu s odredbom članka 92. stavak 1., podstavak 1. ZZR-a, naredio da u određenom roku izradi procjenu rizika za poslove na odlagalištu otpada kako bi se utvrdila razina opasnosti od odrona odlagališta otpada.

Na temelju odredbi članka 74. ZDI-a, inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Državnom odvjetništvu protiv odgovornih osoba poslodavca Y.Y., zbog osnovane sumnje da su počinili teško kazneno djelo, jer nisu postupali po propisima i tehničkim pravilima o zaštitnim mjerama te su time izazvali opasnost za život ili tijelo ljudi i za imovinu većeg opsega, opisano u odredbama članka 215. stavak 1. i 2., u vezi sa člankom 222. stavak 2. Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19., 84/21., 114/22., 114/23., 36/24.).

*Goran Beroš, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat, Zagreb*